

Derleme makale / Review • DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.1148282

Rubrik ile Ödev ve Performans Değerlendirme: Sürekli İyileştirme Örneği¹

Homework and Performance Evaluation with Rubric: Continuous Improvement Example

Taner Onay² , Şeyda Seren İntepeler³

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:
T.O. 0000-0002-9078-6988; Ş.S. 0000-0001-8615-9765

¹Hemşirelik Eğitiminin Geleceği Sempozyumu 3: Pandemi Sürecinde Eğitimi İyileştirme Yaklaşımları'nda sunulmuştur.

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Eğitimi Ana Bilim Dalı, İzmir

³Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Yönetimi Ana Bilim Dalı, İzmir

Sorumlu yazar / Corresponding author: Taner Onay,
E-posta: taneronay@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 25.07.2022

Kabul tarihi / Date of acceptance: 07.01.2023

Atıf / Citation: Onay,T., ve Seren İntepeler, Ş. (2023). Rubrik ile ödev ve performans değerlendirme: Sürekli iyileştirme örneği. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 55-60. doi:10.48071/sbuhemsirelik.1148282

ÖZ

Hemşirelik eğitimi, COVID-19 pandemi sürecinde pek çok yönüyle etkilenmiştir. Bunlardan bir tanesi ve en önemlisi de bu süreçteki ölçme-değerlendirme yöntemlerindeki değişimdir. Uzaktan eğitimle birlikte birçok yeni ölçme değerlendirme yöntemi kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemde sınav odaklı yapıdan, ödev ve performans odaklı değerlendirme yöntemlerine geçiş yapılmıştır. Uzaktan eğitimde ödev ve performans değerlendirmelerinin kanıta dayalı yapılandırılması önemlidir. Rubrikler, ödev ve performansların değerlendirilmesinde kullanılan, öğrenci ve eğiticuyu yönlendiren ölçme-değerlendirme araçlarıdır. Rubriklerin geliştirilmesi ve kullanılması ile ölçme-değerlendirme daha adil, daha geçerli ve güvenilir olmaktadır. Rubrikler aynı zamanda öz düzenlemeli öğrenmeyi cesaretlendirerek öğrencinin de sorumluluk kazanmasını sağlamaktadır. Ayrıca eğiticinin öğrenim hedeflerine ulaşma durumunu göstermesi açısından rubrikler bir kanıt niteliğindedir. Bu çalışmada, sürekli iyileştirmeyi desteklemek amaçlı eğitici eğitimleri kapsamında ele alınan ve oluşturulan, aynı zamanda bir dönem boyunca uygulanan rubriklerin kullanımının paylaşılması ve bu yönetime ilişkin farkındalık yaratılması amaçlanmaktadır. Çalışmanın sonucunda, rubriklerin kullanımı konusunda öğretim elemanlarının ve öğrenci geribildirimlerinin olumlu yönde olduğu, motivasyonel bir araç olarak kullanılabilirliği ve dersin değerlendirmesinde objektiviteyi sağladığı gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değerlendirme; ölçme; ölçme aracı; puanlama yönergesi; sürekli iyileştirme.

ABSTRACT

Nursing education has been affected by many aspects during the COVID-19 pandemic process. One of them and the most important one is the change in measurement-evaluation methods in this process. With distance education, many new measurement and evaluation methods have started to be used. In this period, there was a transition from exam-oriented structure to homework and performance-oriented assessment methods. Evidence-based structuring of homework and performance evaluations is important in distance education. Rubrics are measurement-evaluation tools used in the evaluation of assignments and performances and directing the student and the trainer. With the development and use of rubrics, measurement-evaluation becomes fairer, more valid and reliable. Rubrics also encourage self-regulated learning and enable the student to gain responsibility. In addition, rubrics are a proof in terms of showing the trainer's achievement of learning goals. In this study, it is aimed to share the use of rubrics, which are handled and created within the scope of trainings of trainers to support continuous improvement, and also applied during a period, and to raise awareness about this method. As a result of the study, it has been shown that the feedbacks of the instructors and students on the use of rubrics are positive, that they can be used as a motivational tool and provide objectivity in the evaluation of the course.

Keywords: Continuous improvement; educational measurement; staff development; training

Bu eser, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Hemşirelik eğitimi sürecinin kendine özgü öğrenme deneyimleri ve yöntemleri olduğu gibi ölçme-değerlendirmesi de kendine özgüdür. Bu nedenle iyi bir eğitim verebilmek için eğiticilerin öğrenme deneyimleri, yöntemleri ve ölçme-değerlendirme konusunda bilgi sahibi olmaları ve kendi eğitim süreçlerinde uygun öğrenme yöntemlerini ve ölçme-değerlendirme araçlarını seçebilmeleri ve geliştirebilmeleri gerekmektedir (Stanley, Coman, Murdoch ve Stanley, 2020).

COVID-19 pandemi süreci, kullanılan tüm ölçme-değerlendirme yöntemlerinin de yeniden düşünülmesini zorunlu hale getirmiştir. (Gaffney, Chargualaf ve Ghosh, 2021). Hemşirelik eğitimindeki teorik ve uygulamalı derslerin değerlendirilmesinin belirli seviyelerde olması beklentisi pandemide de devam etmiştir. Bu süreçte, birçok eğitim kurumu uzaktan eğitim dinamiklerine yönelik ölçme-değerlendirme sistemini yeniden yapılandırmaya çalışmıştır. Dolayısıyla hem pandemi döneminde hem de sonrasında sürecin iyi yönetilmesi, hemşirelik eğitimi yöneticilerini sürekli iyileştirme çalışmalarına yönlendirmiştir.

Hemşirelik eğitiminde ölçme-değerlendirme yöntemlerinde genellikle çoktan seçmeli sınavlar, vaka tabanlı çoktan seçmeli ve yazılı sınavlar, sözlü sınavlar, objektif yapılandırılmış klinik sınavlar (Objective Structured Clinical Examination-OSCE), kontrol listeleri vb. yöntemler kullanılmaktadır (Buluta, Sapancı ve Kara, 2015). Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı'nda temel hemşirelik uygulamalarının miller piramidine göre "yapar seviyesinde" olması gerektiği belirtilmektedir (Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı [HUÇEP], 2014). Bu nedenle bilme, kavrama gibi Bloom taksonomisinin alt basamaklarından itibaren üst basamakları üzerinden hazırlanmış ödevler ve performanslar da ölçme-değerlendirmeye tabi tutularak simüle ve gerçek yaşamdaki performansların garanti altına alınması sağlanmalıdır.

Bu kapsamda değerlendirildiğinde, COVID-19 pandemisinde ölçme-değerlendirme yapmak için çoğunlukla sınavların yerine ödevlerin verildiği gözlenmektedir. Ödev ve performans değerlendirme için geçerli ve güvenilir bir yöntem olarak rubrik kullanımı önerilmektedir (Oermann, Saewert, Charasika ve Yarbrough, 2009; Oermann, Yarbrough, Saewert, Ard ve Charasika, 2009; Brookhart ve Chen, 2015). Rubrik, diğer adıyla dereceli puanlama anahtarı; öğrencilere yaptıkları çalışmaların (ödev, performans vs.) hangi kriterlere göre değerlendirileceğini ve performanslarının hangi puana denk geldiğini gösteren puanlama aracıdır (Shipman, Roa, Hooten ve Wang, 2012). Rubrik aynı zamanda değerlendiren ile değerlendirilen arasında yapılan, ürünün ve sürecin kalitesini belirlemeye yönelik bir araçtır. Özellikle hemşirelik eğitiminin uygulama ağırlıklı olması ve performans değerlendirmenin sıklıkla kullanılması rubrik kullanımı ile değerlendirmeyi daha anlamlı kılmaktadır (D'Souza, Renjith, George ve Renu, 2015).

Rubrikler; kriterler, ağırlıklar, performans seviyeleri/performans mekanizmasından oluşur. Her bir rubrik için en az iki performans seviyesi/performans mekanizması ve iki kriter önerilir. Performans seviyesi/performans mekanizması ve kriter sayısı; puanlanan özellik, puanlama amacı gibi değişkenlere

göre belirlenir. Kriterlerin puanlanmasında ağırlıklandırmada farklı çarpanlar kullanılarak önem derecesi belirlenmekte ve sonrasında performans seviyesine karar verilmektedir. Detaylı bir değerlendirme yapılırken ikiden fazla performans seviyesi/performans mekanizması kullanmak, öğrenci hakkında daha güvenilir bilgi verecektir; ancak, detaylı değerlendirme yapmak için performans seviyesi/performans mekanizma sayısının artırılması, performans seviyesi/performans mekanizmalarının birbirinden net ayırt edilememesini sağlayabilir (Rhodes, 2014) (Tablo 1).

Tablo 1: Rubrik / Dereceli Puanlama Anahtar Taslağı

Kriter	Ağırlıklar	Performans Seviyesi / Performans Mekanizması		
		1	2	3
Kriter 1	X*1
Kriter 2	X*3
Kriter 2	X*1
Kriter 4	X*2

*: Kriterin ağırlık çarpanı simgesidir. Rakamlar ağırlık puanlarıdır.

Rubrik Türleri

Oluşturulma şekilleri bakımından analitik ve holistik olarak iki tür rubrik bulunmaktadır. Analitik rubrikler, holistik rubriklere göre daha ayrıntılıdır (Andrade, 1997; Brookhart ve Chen, 2015).

1. Analitik Rubrik

- Bir ödevi veya performansı oluşturan kriterler ayrı ayrı puanlanır.
- Öğrenme eksiklerini belirlemek ve gidermek amacıyla yapılan ölçmelerde kullanılır.
- Öğrenci performansı, güçlü ve zayıf yönleriyle beraber daha detaylı tanımlanabilir.
- Süreç izleme, ayrıntılı geri bildirim verme ve öğretimi destekleme açısından holistik rubriğe göre daha işlevseldir.

Analitik Rubrik Geliştirme Basamakları (Muhammad, Lebar ve Mokshein, 2018; Rubric Development, 2022):

1. Ölçülen özellik, öğrencinin gözlemlenmek veya geliştirilmek istenen davranışlarıyla ilgili kriterlere ayrılır. Kriterler belirlenirken uygunluk, tanımlanabilirlik, gözlemlenebilirlik, ölçülebilirlik, diğer ölçütlerle örtüşmeme, bütünlük, performans düzeylerine göre açıklama ve kapsayıcılığına dikkat edilmelidir (Wolf ve Stevens, 2007; Muhammad ve ark., 2018; Mace ve Pearl, 2021).
2. Belirlenen kriterler için performans seviyesi/performans mekanizması belirlenir. Seviyeler arttıkça kapsayıcılık içermelidir. Seviye sayısı ölçülen kriterlere bağlı olsa da genellikle 3-5 arası seviye kullanılır.
3. Öğrencilerin ilgili kriter seviyesinde göstermesi gereken performans, rubrikte kriter ile performans seviyesinin kesiştiği alanda ölçülebilir kriterlerle tanımlanır.
4. Kriterlerin önemine göre puanlama ağırlıkları farklılaştırılabilir.

2. Holistik (Bütünsel) Rubrik

- Ödev veya performans sonucunda oluşan ürün geneline tek bir puan verilir.
- Genel öğrenme düzeyini belirlemek amacıyla yapılan ölçmelerde kullanılır.
- Performansın, kriterlere ayrılmasının zor olduğu durumlarda kullanılır.
- Önce performans seviyesi belirlenir, sonra her bir seviyeye ilişkin tanımlar yapılır.
- Performans seviyelerine ilişkin tanımlar, açık, ayrıntılı ve ölçülebilir olmalıdır.

Holistik Rubrik Geliştirme Basamakları (Muhammad ve ark., 2018; Rubric Development, 2022):

1. Performans seviyeleri yüksekten düşüğe doğru sıralanır ve her bir seviyeye sayısal puan ya da sözel ifadeler atanır (ör. İyi, orta, zayıf).
2. Öğrencilerin her bir seviyede göstereceği performans tanımlanır.

Hemşirelik lisans programı akreditasyonu kapsamında dersler ve program çıktılarına ulaşıldığını gösteren, aynı zamanda sürekli iyileştirme anlamında ölçme-değerlendirmeye ilişkin standartları korumak ve kanıt oluşturma konusunda eğitimciler ve yönetime yol gösterici olması amacıyla rubrikler yararlı olmaktadır. Rubriklerin kullanımının tercih nedenleri performansın değerlendirilebilmesine fırsat vermesi ve eğitici önyargılarını engellemesi olarak belirtilmektedir (HUÇEP, 2014). Bu tercihler ve kullanılabilirlik oranındaki artış nedeniyle özellikle pandemi sürecinde bu gerekçelerin daha da ön plana çıkması sonucunda çalışmada rubriklerin ele alınması ve eğitici eğitimine konu olması hedeflenmiştir. Yükseköğretim Kurulu'nun yayımladığı "Küresel Salgında Yeni Normalleşme Süreci" rehberinde, öğrencilerin pandemi sürecinde mağdur olmamaları ve derslerin etkili ve verimli geçmesi önerileri kapsamında çalışmanın yürütüldüğü fakültede, ölçme değerlendirme yöntemi olarak ödevlerin kullanılmasına karar verilmiş ve değerlendirmede rubriklerin kullanımı daha da anlamlı hale gelmiştir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2020).

Hemşirelik lisans programının sürekli iyileştirilmesi kapsamında bu çalışmada, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Eğitimi Anabilim Dalı olarak gerçekleştirilen eğitici eğitimi ile ele alınan ve 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı bahar dönemi boyunca ölçme-değerlendirme sürecinde oluşturulan ve kullanılan rubriklerin paylaşılması amaçlanmıştır.

Eğitici Eğitimi Programı: Ödev ve Performans Değerlendirmede Rubrik Kullanımı

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Eğitimi ABD olarak sürekli iyileştirmeyi desteklemek amaçlı her dönem başı tüm öğretim elemanlarının katılımı ile eğitici eğitimleri düzenlenmektedir.

Eğitici eğitimi; Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde 12 Mart 2021 tarihleri arasında bir tam gün süresince gerçekleştirilmiştir. Çalıştay bölümünün de yer aldığı eğitim

sonrasında rubrikler geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Akademik personelin sürekli gelişimi kapsamında yapılan eğitimin amaç ve hedefleri ise, eğitici eğitimine katılan öğretim elemanlarının; uzaktan eğitim sürecinde motivasyon stratejilerini benimsemesi ve uygulaması, klinik eğitimde ölçme-değerlendirmeyi belirlemesi ve uygulayabilmesi, ödevler için rubrik tasarımı yapabilmesi ve uygulayabilmesidir.

Eğitici eğitimi program içeriğini; alanında uzman eğitimcilerin hazırladığı ve sunduğu 'uzaktan eğitim süreci ve motivasyon, klinik eğitimde ölçme-değerlendirme, rubrik kullanımı' oluşturmuştur.

'Ödev ve Rubrik Tasarımı ve Değerlendirme' oturumunda, rubrik oluşturulmasına ilişkin genel bilgiler ve örnekler paylaşılmış, eğitimin çalıştay oturumunda çalıştay formatında her bir anabilim dalının kendi belirlediği bir ödev veya performans görevi için rubrik tasarımları istenmiş ve her biri tüm grupla birlikte tartışılmıştır.

Eğitici Eğitiminin Uygulanması

Eğitimin amacı, hedefleri ve içeriği doğrultusunda hazırlanan program, yetişkin eğitimi ilkelerine uygun olarak planlanmış ve uygulanmıştır.

Eğitim Süresi: 8 saat (1 gün)

Eğitim Ortamı: Eğitimin anlatım kısmı üniversitenin çevirim içi platformu (Dokuz Eylül Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi-DEUZEM) üzerinden online katılım ile gerçekleştirilmiştir. Çalıştay kısmı fakültede küçük gruplar halinde anabilim dalı bazında yüz yüze yürütülmüştür. Çalıştayın tartışma bölümü tekrar DEUZEM üzerinden online katılım yoluyla tamamlanmıştır.

Eğitimciler: Eğitim programı, Hemşirelik Eğitimi anabilim dalı öğretim elemanları ve bir konuk öğretim elemanı tarafından yürütülmüştür.

Katılımcılar: Eğitime fakültedeki tüm (n=65) öğretim elemanları katılmıştır.

Araç ve Gereçler: Slayt Sunumları, örnek rubrikler ve web 2.0 eğitim uygulamaları (Kahoot, Menti Menter vb.)

Form ve Rehberler: Hemşirelik Eğitiminde Uzaktan Eğitim Rehberi

Yöntemler: Sunum, soru-cevap, grup çalışması

Çalıştay Süreci: 2020-2021 Eğitim Öğretim yılı bahar dönemi eğitici eğitiminde yer alan çalıştayda her anabilim dalından bir rubrik, toplamda ise sekiz rubrik hazırlanmış ve tartışılmıştır. Tek günlük eğitim sonunda her anabilim dalının kendi seçtiği ödev veya performansı için hazırladığı rubrikler üzerinden geri bildirimler verilmiş ve sonrasında geliştirilmesi için öğretim elemanları desteklenmiştir. Her anabilim dalı kendi ödev ve performansı bağlamında analitik ve holistik rubrikler geliştirmiştir.

Aşağıda Kanserde Semptom Yönetimi dersi için ilk hazırlanan ödev, ödevin cevabı ve ödev için çalıştay içinde ve sonrasında geribildirimlerle iyileştirilmiş rubrik örnekleri yer almaktadır.

1. *Spiritual bakım kavramını açıklayınız. (20 puan)*

Spiritualizm, beden ve ruhu etkileyen ve aynı zamanda beden ve ruhtan etkilenen "birleştirici güç" olarak da tanımlanmaktadır. Spiritualite; insanın kendisi ve evrendeki yerini, diğer insanlarla ilişkisini, yaşamın anlamını anlama çabası olmakla birlikte yaşam boyunca kazanılan bilgilerin bir sonucudur. Spiritualite dinden farklı bir kavram olarak insanın hem kendisini hem de diğer canlıları sevmesini sağlayan, umudu yeşerten, yaşamı anlamlandırmaya yardım eden manevi bir boyuttur. İnsan ilişkilerinin yanında kişinin kendi ile iletişimini de güçlendirir ve yaşamla barışık olmayı sağlar.

Spiritualite dinden daha geniş bir kavramdır. Spiritualite, bireyin dini inancına bakmaksızın biyolojik, psikolojik ve sosyolojik bileşenleri kapsayan insana yaşama gücü veren itici güç, her zaman din yoluyla ifade edilemeyen evrensel bir terimdir.

Hemşire, hastanın sadece fiziksel iyi oluş değil duygusal iyi oluşundan da sorumludur. Bu bağlamda hastanın spiritüel boyutunun farkında olmak hem tedaviye uyumu hem de iletişim yolunu belirleyen bir faktördür. Hemşirenin kendi manevi iyi oluşu ve maneviyata verdiği değer hastaya yansımaktadır. Hastaya bu yönde olan yaklaşım, hastanın holistik ele alınışını tamamlayıcı faktördür. Maneviyatı iyi olan hastanın, umudu ve baş etmesi gibi faktörlerinin yönetimi daha rahat ve kolay olur. Hasta kendisini bırakmaz, güçlü bir duruş sergiler. Hemşire, maneviyatı bakımına eklediğinde; hasta kendisinde olan gücü fark edebilir, spiritüel iyi oluşu sağlanabilir.

Yukarıdaki ödev için öğrencinin değerlendirilmesi eğiticinin bireysel olarak yetkinliğinden ve bağlamsal durumundan (yorgunluk, zaman kısıtlılığı vs.) etkilenebilmektedir. Aynı ödev için birden fazla değerlendirici rubriği olmadan ödev değerlendirilmesinde farklı puanlar verebilmektedir. Bu ise ölçme-değerlendirme çerçevesinde sorunlar oluşturmaktadır.

Dersin öğretim elemanları eğitim sonrası çalıştayda aşağıdaki rubriği hazırlamışlardır. Fakat hazırlanan rubrik ölçme-değerlendirme için bir çerçeve sunsa da tam anlamıyla ihtiyacı karşılamamaktadır.

Tablo 2'de yer alan rubrikteki sorun; ilgili kriterin hangi parametrelerini açıklayarak, belirterek, ifade ederek 1 ile 5 arasındaki puanlamada yer almasını gerektiğini gösterememesinden kaynaklanmaktadır. Kısaca, 1. kriterden 2 ile 4 alan arasındaki net ayırım belirtilmemektedir. Çalıştaydaki tartışma ve sonrasında eğitim anabilim dalı ile çalışıldıktan sonra iyileştirilmiş rubrik örneği Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3: Çalıştay Geribildirimleri ile İyileştirilmiş Rubrik Örneği

Kriterler	0	3	5
Spiritual bakım kavramını açıklayabilme	Spiritual bakım kavramı açıklanmamış	Spiritüel bakım kavramı açıklamasında 'birleştirici güçten' bahsedilmemiş	Spiritüel bakım kavramı eksiksiz açıklanmış
Din vb. ilişkili kavramları ayırt edebilme ve kavramlar arası ilişki kurabilme	Kavramlar karıştırılmış ve arasında ilişki kurulmamış	Din ile spiritualite kavramı ayırt edilmiş fakat kavramlar arası ilişki kurulabilmiş	Din ile spiritualite kavramları ayırt edilebilmiş ve kavramların ilişkisi açıklanmış
Spiritual bakımının bütüncül bakım içindeki rolünü açıklayabilme	Spiritual bakımın bütüncül bakım içindeki rolü açıklanmamış	Spiritual bakımın bütüncül bakım içindeki rolü için en az 2 madde ile açıklanmış	Spiritual bakımın bütüncül bakım içindeki rolü eksiksiz açıklanmış
Kanser hastasının bakımına spiritualiteyi nasıl kullanacağını açıklayabilme	Kanser hastasının bakımına spiritualiteyi nasıl kullanacağını açıklamamış	Kanser hastasının bakımına spiritualiteyi nasıl kullanacağını en az 3 madde ile açıklamış	Kanser hastasının bakımına spiritualiteyi nasıl kullanacağını eksiksiz açıklamış

Eğitici Eğitimi Programının Etkinliğinin Değerlendirilmesi

Eğitici eğitiminin etkinliği, eğitim sonrası sözel/yazılı geri bildirimlerle değerlendirilmiş ve alınan geribildirimlere göre sonraki eğitici eğitiminde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Eğitim sonunda öğretim elemanları, ödevler ve performanslar için rubrik kullanımı ile daha şeffaf ve geçerli ölçme değerlendirme yapabileceklerini, standart rubrik hazırlanmasının eğiticiler arasındaki değerlendirme farklarını azaltarak daha tutarlı eğitim süreci oluşmasına katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

Rubrik Kullanımı Sonrası Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Eğitici eğitimi sonrası 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar döneminde Lisans Eğitim Komisyonu'nda tüm ödev ve performans değerlendirmelerinin öğretim elemanları tarafından rubrik hazırlanarak yapılması kararlaştırılmıştır. Bahar dönemi boyunca öğretim elemanları tarafından yürütülen tüm derslerde 43 rubrik oluşturulmuş ve kullanılmıştır. Öğretim elemanlarından ve öğrencilerden 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı sonunda yazılı ve sözlü geribildirimler alınmıştır. Dönem sonu öğretim elemanı geribildirimlerinde ise ödevleri değerlendirmenin objektifliğine katkı sunduğu ve rubriklerin ödev/performansın hazırlanmasına yol gösterdiği ve tutarlılığı sağladığı ifade edilmiştir. Her bir ödev/performans için rubrik geliştirmenin zor olmasından dolayı rubrik hazırlama süreçlerinde sürekli destek verilmesi de geliştirilmesi gereken yön olarak vurgulanmıştır. Eğitici eğitimi sonunda özetle rubrik kullanımının ölçme-değerlendirmede şeffaf ve tutarlı olmayı sağladığı belirlenmiştir. Mevcut literatürde öğretim elemanlarının ifadelerini desteklemektedir (Nicholson, Gillis ve Dunning, 2009; Shipman ve ark., 2012; D'Souza ve ark., 2015). Ayrıca öğretim elemanları rubrik geliştirmenin zorluğundan bahsetmektedirler. Yine literatürde rubrik geliştirmenin zor olduğu, eğiticilerin ölçme-değerlendirme ile ilgili eğitim alması gerektiği bildirilmektedir (Naber ve Theobald, 2015).

Tablo 2: Çalıştay İçinde Hazırlanan İlk Rubrik Örneği

1	Spiritual bakım kavramını açıklayabilme	① ② ③ ④ ⑤
2	Din vb. ilişkili kavramları ayırt edebilme ve kavramlar arası ilişki kurabilme	① ② ③ ④ ⑤
3	Spiritual bakımının bütüncül bakım içindeki rolünü kavrayabilme	① ② ③ ④ ⑤
4	Kanser hastasının bakımına spiritualiteyi yansıtabilme	① ② ③ ④ ⑤

Dolayısıyla bahsi geçen çalışmalar, yapmış olduğumuz rubrik eğitiminin literatür kapsamında gereksinimi karşılamaya yönelik tasarlanmış olduğunu da göstermektedir.

Ölçme-değerlendirmelerde en önemli sorunun hesap verebilirlik ilkesi olduğu literatürde açıkça belirtilmektedir (Houghton, 2016). Bu ilke doğrultusunda, rubrik temelli eğitici eğitiminde, öğretim elemanlarının çaba göstermesi ve farklı bir yöntem üzerinde çalışmış olmaları daha objektif, daha tutarlı ve öğrenciye ölçme-değerlendirme sonrasında hesap verebilirlik açısından daha yararlı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin dönem sonu geribildirimlerinde; artan rubrik kullanımı sonrası derslerde ölçme-değerlendirmenin daha adil ve objektif olduğu, rubriklerin yönergelerle birlikte kullanımının yol gösterici olduğu şeklinde olumlu dönüşleri olmuş ve istenilen her performans ve ödev için rubriklerin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğrencilerin rubrik ile değerlendirildiği benzer çalışmalarda, objektif değerlendirmenin önemli olduğunu vurguladıkları görülmektedir (Allen ve Tanner, 2006; Wu, Heng ve Wang, 2015). Ayrıca literatürde rubriklerin öz düzenlemeli öğrenme becerilerini geliştirdiği ifade edilmektedir (Allen ve Tanner, 2006; Lee, Mabry, Roberts ve Davis, 2021) Rubrikler aynı zamanda öğrencilerin portfolyolarının oluşturulmasında da yer alabilmektedir (Birgin ve Adnan, 2007). Dolayısıyla rubrikle ilgili verilen eğitici eğitiminin hem öğretim elemanı hem de öğrenciler açısından yararlı, geliştirici ve sürekli iyileştirme kapsamında etkili ve verimli sonuçlarla karşımıza çıktığı söylenebilir.

Sonuç

Sonuç olarak ölçme-değerlendirme, öğrenci ile eğitici arasında kanıt dayalı bir yapılandırmayı gerektirir. Bu nedenle öğrencilerin ölçme-değerlendirme sistemine dahil edilmeleri, kendisinden beklenenlerin net iletilmesi ve sonrasında ise hesap verebilirlik açısından rubriklerin kullanılması her ödev ve performansın değerlendirilmesinde katkı sağlamaktadır. Yönergelerle birlikte rubriklerin kullanılması ve iletilmesi öğrenciler ve eğiticiler açısından eğitim sürecini kolaylaştırıcı bir faktör olarak öz değerlendirme becerilerini geliştirmekte, kanıt oluşturarak yasal güvence sağlamakta, ölçme-değerlendirme hatalarını azaltmakta, portfolyo etkinliği olarak kullanılabilir. Ayrıca hazırlanan her rubrik, öğrencilerle ödev ve performans yönergesi ile paylaşıldığında, öğrencinin de ölçme-değerlendirme sürecine katılımı sağlanabilecektir. Bu sayede öğrencinin kendisinden tam olarak beklenenleri bilmesi ile ölçme-değerlendirmelerle ilgili şikayetler azalarak verimlilikte artma izlenebilecektir. Hemşirelikte lisans eğitim programlarının sürekli iyileştirme kapsamında, pandemi sonrasında da farklı ve etkili ölçme-değerlendirme yöntemleri kullanmaları ve geliştirmeleri önerilebilir.

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı- SSI, TO; Veri Toplama/Literatür Tarama - SSI, TO; Verilerin Analizi ve Yorumlanması - SSI, TO; Makalenin Hazırlanması - SSI, TO; Yayınlanacak Son Haline Onay Verilmesi - SSI.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek olmadığını açıklamışlardır.

Kaynaklar

- Allen, D., & Tanner, K. (2006). Rubrics: Tools for making learning goals and evaluation criteria explicit for both teachers and learners. *Life Sciences Education*, 5(3), 197-203. doi:10.1187/cbe.06-06-0168
- Andrade, H. G. (1997). Understanding rubrics. *Educational Leadership*, 54(4), 14-17.
- Birgin, O., & Adnan, B. (2007). The use of portfolio to assess student's performance. *Journal of Turkish Science Education*, 4(2), 75-90.
- Brookhart, S. M., & Chen, F. (2015). The quality and effectiveness of descriptive rubrics. *Educational Review*, 67(3), 343-368. doi:10.1080/00131911.2014.929565
- Buluta, İ., Sapancı, A., & Kara, İ. H. (2015). Tıp eğitiminde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının geleneksel ve alternatif ölçme ve değerlendirme araçları olarak sınıflandırılması. *Journal of Medical Education And Informatics*, 1(1), 2-11.
- D'Souza, P., Renjith, V., George, A., & Renu, G. (2015). Rubrics in nursing education. *International Journal of Advanced Research*, 3(5), 423-428.
- Gaffney, M. K., Chargualaf, K. A., & Ghosh, S. (2021). Covid-19 disruption of nursing education and the effects on students' academic and professional confidence. *Nurse Educator*, 46(2), 76-81. doi:10.1097/nne.0000000000000986
- Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (HUÇEP). Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı Ana Bileşenleri (2014). Erişim adresi (15.03.2022): <http://www.hemed.org.tr/2014-hucep/>
- Houghton, T. (2016). Assessment and accountability: part 3—sign-off mentors. *Nursing Standard*, 30(49). doi:10.7748/ns.2016.e7964
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2020). Küresel salgında yeni normalleşme süreci. Erişim adresi (01.09.2021): <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/kuresel-salginda-yeni-normallesme-sureci-kilavuzu.aspx>
- Lee, E., Mabry, J. L., Roberts, T., & Davis, K. M. (2021). Development of the simulation-positive learning evaluation (SIM-PLE) rubric for use in medical-surgical nursing high fidelity simulations. *Nurse Education in Practice*, 51, 102992. doi:10.1016/j.nepr.2021.102992

- Mace, M. K., & Pearl, D. (2021). Rubric development and validation for assessing comprehensive internationalization in higher education. *Journal of Studies in International Education*, 25(1), 51-65. doi: 10.1177/1028315319865790
- Muhammad, A., Lebar, O., & Mokshein, S. E. (2018). Rubrics as assessment, evaluation and scoring tools. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(10), 1417-1431. doi: 10.6007/ijarbss/v8-i10/5309
- Naber, J. L., & Theobald, A. (2015). Development of a school of nursing rubric. *Journal of Nursing Education and Practice*, 5(9), 49.
- Nicholson, P., Gillis, S., & Dunning, A. T. (2009). The use of scoring rubrics to determine clinical performance in the operating suite. *Nurse Education Today*, 29(1), 73-82. doi: 10.1016/j.nedt.2008.06.011
- Oermann, M. H., Saewert, K. J., Charasika, M., & Yarbrough, S. S. (2009). Assessment and grading practices in schools of nursing: National survey findings part I. *Nursing Education Perspectives*, 30(5), 274-278.
- Oermann, M. H., Yarbrough, S. S., Saewert, K. J., Ard, N., & Charasika, M. (2009). Clinical evaluation and grading practices in schools of nursing: National survey findings part II. *Nursing Education Perspectives*, 30(6), 352-357.
- Rhodes, T. (2014). Assessing outcomes and improving achievement: tips and tools for using rubrics. *Peer Review*, 16(3), 32-33.
- Drexel University (2022). Rubrics. Erişim adresi (15.03.2022): <https://drexel.edu/institutionalresearch/assessment/methods/rubrics/>
- Shipman, D., Roa, M., Hooten, J., & Wang, Z. J. (2012). Using the analytic rubric as an evaluation tool in nursing education: The positive and the negative. *Nurse Education Today*, 32(3), 246-249. doi: 10.1016/j.nedt.2011.04.007
- Stanley, D., Coman, S., Murdoch, D., & Stanley, K. (2020). Writing exceptional (specific, student and criterion-focused) rubrics for nursing studies. *Nurse Education Practice*, 49, 102851. doi: 10.1016/j.nepr.2020.102851
- Wolf, K., & Stevens, E. (2007). The role of rubrics in advancing and assessing student learning. *Journal of Effective Teaching*, 7(1), 3-14.
- Wu, X. V., Heng, M. A., & Wang, W. (2015). Nursing students' experiences with the use of authentic assessment rubric and case approach in the clinical laboratories. *Nurse Education Today*, 35(4), 549-555. doi: 10.1016/j.nedt.2014.12.009